

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Шелепкова Інна Миколаївна

старший викладач кафедри українознавства

і мовної підготовки іноземних громадян

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

orcid.org/0000-0001-9431-4868

На сьогодні у ХНЕУ імені Семена Кузнеця маємо збільшення іноземних студентів, що оволодівають економічними спеціальностями, а тому зростає роль викладача української мови, який допомагає засвоїти студентам мову спеціальності та організує процес презентації економічної термінології на заняттях з української мови.

Мета дослідження полягає в тому, щоб розробити технологію навчання іноземних студентів економічної термінології, яка б сприяла ефективному розумінню ними термінології і, як наслідок, точного засвоєння матеріалу, що вивчається за спеціальністю, а також організувати процес презентації економічної термінології на заняттях з української мови

Поставлені завдання у роботі вимагають розробки технології навчання, а відсутність аналогічних робіт робить це дослідження актуальним. А, отже, потрібно на сьогодні:

- розглянути педагогічну діяльність викладача української мови як іноземної в процесі розробки технології навчання іноземних студентів економічної термінології на заняттях з української мови;
- описати мовну специфіку сучасної економічної лексики: її екстралінгвістичну обумовленість, динамізм та детермінованість;
- визначити способи формування економічної термінології та соціальні чинники, що впливають на її формування та функціонування;

– описати організацію процесу презентації економічної термінології на занятті з читання, спрямованого на реалізацію когнітивних та комунікативних завдань;

– перевірити в експериментальному навчанні ефективність розробленої технології навчання.

Виходячи з поставлених завдань, були обрані та застосовані такі методи дослідження:

– аналіз наукової та методичної літератури з цієї теми;

– комплексний метод дослідження, що дозволяє виявити специфіку лексичної групи і способи тлумачення економічних термінів у різних словникових джерелах;

– лінгвометодичний аналіз навчально-наукових текстів економічних спеціальностей та відповідних навчальних матеріалів;

– спостереження за діяльністю студентів під час навчального процесу.

Сучасна методика визнає доцільним навчання іноземної мови для підготовки в конкретній галузі знань, в нашому випадку, в економічній сфері. При цьому головним завданням є розвиток комунікативних навичок фахівця.

У педагогіці існує чимало визначень щодо технології навчання іноземних студентів економічної термінології, але під час роботи зі студентами ми дійшли висновку, що технологія навчання – це сукупність найбільш раціональних способів наукової організації роботи для забезпечення досягнення поставленої мети навчання за мінімальний час з найменшою витратою сил і коштів. Технологія навчання може бути розроблена лише внаслідок педагогічної діяльності.

У сучасній науці під час вивчення педагогічного досвіду (досвіду здійснення навчання) вирішальне значення має вибір методології як науково-теоретичного інструментарію для побудови дидактичних теорій.

Технологія навчання певному матеріалу може розроблятися в результаті лінгводидактичної діяльності викладача, під якою нами розуміється вид педагогічної діяльності, спрямований на дослідження специфіки змісту, методів

та засобів навчання певному матеріалу залежно від дидактичних цілей, завдань та матеріалу, що вивчається, етапу навчання та інтелектуально-мовленнєвого розвитку студентів, що базується на професійно-педагогічних функціях викладача.

У результаті аналізу проблематики нами було виділено два комплекси питань, на які у роботі зроблено спробу знайти відповіді: чому і як навчати?

Першим комплексом питань є комплекс: чому навчати, який передбачає питання, пов'язані з комунікативною спрямованістю матеріалу, якому необхідно навчити студента, тобто матеріалом навчання є сучасна економічна термінологія, оскільки зміст комунікації включає, насамперед, понятійну сферу як сукупність предметів і явищ навколишнього світу.

Викладач повинен мати знання про специфіку матеріалу (економічної термінології), якому він навчатиме, оскільки розуміння викладачем лінгвістичних особливостей матеріалу дозволяє йому утриматися від того, що пряме навчання поняттям завжди виявляється фактично неможливим та педагогічно безплідним.

Педагог, який намагається йти цим шляхом, зазвичай не досягає нічого, крім порожнього засвоєння слів, що симулює та імітує наявність відповідних понять, а насправді прикриває порожнечу. Ні прагматичний, ні семантичний аспекти не будуть повною мірою реалізовані, якщо студенти, вивчаючи іноземну мову, не мають уявлення про варіації лінгвістичного фону (тобто про значеннєві відмінності еквівалентних слів, викликаних диференціаціями в реаліях) та своєрідність лексики.

Терміни, слова, словосполучення в текстах, що читаються, повинні ставати об'єктом розумових операцій аналітичної діяльності. Лінгвістична специфіка економічної термінології у нашому дослідженні є основою для вироблення технології навчання.

Економічна термінологія презентується студентам головним чином на заняттях з читання з використанням матеріалів за спеціальністю. Лінгводидактичну підготовку викладач повинен починати з усвідомлення

особливостей читання як аспекту навчання і філософських, і психологічних, і педагогічних основ для того, щоб розглядати вміння читання як показник освіченості людини.

Від сформованості вміння читати залежить ефективність засвоєння студентами індивідуального освітнього маршруту. У нашому випадку контингент студентів, який розпочинає читання спеціальної літератури, має сформовані вміння різних видів читання. Читання спеціальної літератури для них буде не лише способом удосконалення вміння читати іноземною мовою, але, насамперед, способом засвоєння індивідуального освітнього маршруту в оволодінні предметом спеціальності.

Другий комплекс проблем був позначений нами раніше як головне питання дидактики: як навчати? Моделі педагогіки умовно поділяються на такі гілки: соціально-педагогічна, предметно-дидактична та психологічна. Після аналізу даних моделей для розробки технології навчання іноземних студентів економічної термінології була обрана предметно-дидактична модель, оскільки з розробкою даної моделі пов'язана організація наукових систематичних знань з урахуванням предметного змісту.

Як відомо, поняття позначаються термінами, а тому викладачі економічних дисциплін спочатку пояснюють нові поняття, виражені терміном у вигляді слова чи словосполучення, а потім пояснюють поняття, яке позначає даний термін, тобто передають знання про якийсь предмет, явище: працюють зі студентами над терміном як лексичною одиницею, над значенням терміна, що сприяє кращому засвоєнню поняття, вираженого цим терміном.

Без аналізу системи термінів неможливо уявити собі понятійний апарат, а також галузь людської діяльності. Тому дослідження системи термінів має велике значення, тому що всі особливості семантики лексичних одиниць повинні бути виявлені і стати предметом навчання іноземних студентів. В іншому випадку студент неправильно засвоїть значення лексем, що вивчаються, відповідно до лексем рідної мови. Особливо важливо звертати на це увагу при навчанні мови спеціальності, оскільки саме ця мова формує майбутнього фахівця

і оволодіння нею є першочерговим завданням студента.

Метою навчання лексиці є формування у свідомості студента значення слова у повному компонентному складі, у якому воно перебуває у свідомості носія мови, що дозволяє, у свою чергу, говорити про оволодіння студентами поняттям спеціальності, що вивчається.

Отже, виходячи із вище зазначеного:

– досконале розуміння процесів, що відбуваються при формуванні економічної термінології, сприяє розробці технології навчання економічним термінам відповідно до реальної ситуації, що склалася в термінологічному полі;

– читання є процесом сприйняття та активної переробки інформації, графічно закодованої відповідно до системи тієї чи іншої мови. Читання належить до рецептивних видів мовної діяльності і є процесом комунікації за допомогою друкованих текстів, завдяки якому студент повинен зрозуміти зміст повідомлення, поданого в певних мовних формах;

– формування комунікативної компетентності є метою мовної підготовки студента і передбачає як вільне володіння та коректне користування всіма видами мовної діяльності, так і формування теоретико-лінгвістичної та лінгвокраїнознавчої компетентності студента;

– однією з найскладніших проблем під час вивчення іноземної мови є інтерференція рідної мови. Саме на її подолання має бути спрямована методично грамотна семантизація національно-специфічних особливостей семантики лексичних одиниць. Нами були розглянуті методи семантизації лексичних одиниць, що використовуються в сучасній методиці, і був обраний як найбільш ефективний спосіб семантизації – пояснення значення слова за допомогою опису його значення.

Список літератури

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними

компонентами в сучасній українській мові. Л. : Вид-ий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. 520 с.

3. Методика викладання іноземних мов у вищій школі : посібник / За ред. Ю.О. Жлуктенка. К., 1971. 222 с.